

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΕΠΟΣ ΤΟΥ ΔΙΓΕΝΗ ΑΚΡΙΤΟΥ *

Ἐν τῇ καλλίστῃ Δελτίῳ τῆς ἰταλικῆς ἐταιρείας πρὸς διάδοσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν κλασσικῶν σπουδῶν (Atene e Roma, Νοεμβρ. 1911 σ. 319—332) ὁ καθηγητὴς κ. P. E. Pavolini ἐδημοσίευσε μελέτην περὶ τοῦ ἔπους τοῦ Ἀκρίτου (L'eropea byzantina di Digenēs Akritas.) Μετὰ σύντομον ἔκθεσιν τῆς ὑποθέσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διασκευῆς τοῦ χειρογράφου τῆς Ἀνδρου, τῆς ὑπὸ τοῦ Μηλιαράκη ἐκδοθείσης, παραθέτει πρὸς ἀσφαλῆ ἐκτίμησιν τῆς φιλολογικῆς ἀξίας τοῦ ἔπους χαρακτηριστικὰ τινὰ τεμάχια αὐτοῦ, ἐν ἀκριβεστάτῃ μεταφράσει¹⁾. Ἀσπασόμενος δὲ τὴν γνώμην, ἣν ἀνεπτύξαμεν ἐν πρυτανικῷ λόγῳ «περὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἔπους τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων» περὶ τῆς προσελύσεως τῶν διασκευῶν τοῦ ἔπους ἐκ τῶν δημοτικῶν ᾠδαίων μεταφράζει καὶ τινὰ ἀποσπάσματα τούτων²⁾ καὶ εὐστόχως παρατηρεῖ ὅτι ἐξαίρεται μὲν εἰς ποιητικὸν ὄψος ἡ διήγησις τοῦ θανάτου τοῦ Διγενῆ ἐν τέλει τῆς διασκευῆς τῆς Ἀνδρου καὶ εἶναι ἀναμφισβητήτως ὡραία, ἀλλ' ἀμαυροῦται ἀντιπαραβαλλομένη πρὸς τοὺς δύο στίχους τῆς ἀρχῆς πολλῶν παραλλαγῶν τοῦ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἥρωος δημοτικοῦ ᾄσματος, ὧν τὸ ἰσχυρὸν μεγάλειον ἦτο ἄξιον ὑπομνηματισμοῦ ἑνὸς Tommasseo³⁾.

Ὁ Διγενὴς ψυχομαχεῖ κ' ἡ γῆ τόνα τρομάσσει,
κ' ἡ πλάκκ του ἀνατριχίῃ ποῦ θά τόνα σκεπάσῃ 4).

*) Ἐδημοσιεύθη ἐν Λαογραφίᾳ τ. I' σ. 517.

1) Παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ὁ στ. 127 «ὡς κυπρίσαι θυμαστόν τὴν ἡλικίαν εἶχεν» δὲν ἀπεδόθη ὀρθῶς: «come cipresso mirabile avea la gioventù». Τὸ ἡλικία ἐντεῦθα σημαίνει τὸ ἀνάστημα, ἡ δὲ χρῆσις αὕτη δὲν εἶναι ἀσυνήθης καὶ ἐν τῇ μέσῃ καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ (ἐλικία).

2) Ὁ κ. Pavolini σημειώνει ὅτι εἰς τὸ ἀκριτικὸν ᾄσμα, τὸ ὅποion ἐδημοσίευσεν ἐν Λαογρ. Α'. 240—1, ἐν στίχ. 10, πρέπει μᾶλλον νὰ γραφῇ **μόν'** ἀντὶ **μου'**· ἀλλ' ἡ γραφὴ μου' ἔχει καλῶς, διότι τὸ μου' εἶναι διαλεκτικὸς τύπος ἀντὶ τοῦ μόν' (= μόνον, ἀλλά).

3) Ὁ γνωστὸς φιλέλλην ἐκδότης τῶν δημοτικῶν ἑλληνικῶν ᾠδαίων καὶ ὑπομνηματιστὴς τοῦ Dante.

4) Βλ. Λαογρ. Α' 216, 222, 230, 281, 244, 258, 255, 275.

Διὰ τῆς πραγματείας του ταύτης ὁ Pavolini σκοπεῖ νὰ καταστήσῃ γνωστὸν εἰς τὸ ἰταλικὸν δημόσιον τὸ ἔπος τοῦ Ἀκρίτου, περὶ τοῦ ὁποίου οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἔγραψεν ἐν Ἰταλίᾳ. Ὅθεν περιορίζεται, ὡς εἰκός, εἰς εὐσύνοπτον ἔκθεσιν τῶν ἐγνωσμένων κυριώτατα βοηθήματα ἔχων τὴν Ἱστορίαν τῶν βυζαντινῶν γραμμάτων τοῦ Kiumbacher καὶ τὰς ἡμετέρας περὶ τοῦ ἀκριτικοῦ ἔπους πραγματείας· ἀλλ' ὅμως ἐνιαχοῦ παρεκβάσεις τινὲς ἀπὸ τῶν στενῶν ὁρίων, τὰ ὅποια αὐτὸς διέγραψεν εἰς τὴν πραγματείαν του, ὑπεμφαίνουσιν ἰδίαν βαθυτέραν μελέτην τοῦ ἔπους. Τοιαῦταί τινες εἶναι αἱ περὶ τῶν εὐαγγελικῶν ἀπηχήσεων ἐν αὐτῇ (σ. 324) ¹⁾ καὶ αἱ ὑποδείξεις περὶ τῆς ἀνάγκης ἐπιμελεστεράς ἐξετάσεως τῆς μετρικῆς τοῦ ποιήματος, τῆς μικτῆς γλώσσης αὐτοῦ καὶ τῶν ἐνδείξεων τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Ὀμήρου καὶ ἄλλων κλασσικῶν συγγραφέων.

1) Εἰς ταύτας δὲν ἔπραπε νὰ συγκαταλεχθῇ καὶ ἡ λ. λαζάρωνω (=σαδανώνω καὶ ἐχθάπτω). Ἐσχηματίσθη μὲν ἡ λ. ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Λαζάρου κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὰ τοῦ Εὐαγγελίου (Ἰω. ια' 44) περί τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ διασκευαστὴς παρέλαβε ταύτην ἀμέσως ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης ἐσχηματισμένην ἤδη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ